

Цѣна 5 стотинки

Душеспасителни размишления.
за
ВЪСКРЕСЕНИЕТО НА ГОСПОДА НАШЕГО
Иисуса Христа.

I. Въскресението; II. Доказателства за това; III. Нашето бждще възкресение; IV. Християнинътъ е синъ на вѣчността; V. Тържеството на празника.

Прѣвелъ отъ руски: В. Янакиевъ.

СОФИЯ

Печатница на Глазовъ и Чомоневъ
1903.

Честно Ви Свучено

Христово Воскресение"

За спомени. — У. Црква — Ловен
За възкресението на Господа нашего
Иисуса Христа.

I.

Христось възкръсна! Какво ни говори свѣтлиятъ празникъ на Христовото възкресение? Той ни говори, че Господъ нашъ Иисусъ Христось е удовлетворилъ божественното правосудие, като прѣнесе Себе си въ изкупителна жъртва за насъ, и Богъ е приелъ това жъртвоприношение, призналъ го е за достатъчно и е приелъ насъ въ Своята благодать, като е подарилъ на всички най-вѣрното свидѣтелство чрѣзь Неговото възкресение отъ мъртвитѣ. Защото ако Иисусъ не би билъ вѣренъ и истински свидѣтел, като е произнесълъ думата: „Свърши се!“ то Богъ не би Го възкресявалъ отъ мъртвитѣ, и не би Му давалъ слава, щото нашата вѣра и надежда да сж въ Него. По такъвъ начинъ Иисусъ умре за нашитѣ грѣхове и възкръсна за нашето оправдание.

Ако вѣрваме въ Него и на Него възлагаме нашата надежда за вѣченъ животъ,

то нека се веселимъ, и отъ радость да Му въздаваме хваление. Но нека не се ограничаваме само съ това, като попита-ме сами себе си, какви непосредствени добри плодове трѣбва да ни даде праздникътъ — Св. Пасха, който духовно ни съединява около отворения гробъ на Христа.

Словото Божие ни казва: „Както Христосъ чрѣзъ славата на Отца възкрѣсна отъ мъртвитѣ, така и ние да ходимъ въ новъ животъ. Защото ако станаме еднакви съ Него по подобieto на смъртта Му, би щемъ еднакви и по подобieto на възкресението“ (Рим. 6; 4, 5). Той умре за да бихме ние умрели къмъ грѣха и се върнемъ къмъ живота — да бихме живѣли за правдата. Всѣко обстоятелство, което съ особена сила ни напомнува за Неговата смъртъ и възкресение, трѣбва, като че отъ ново, да влѣе въ насъ чувство на дългъ по отношение къмъ Него.

И така, нека излѣземъ сега изъ нашия гробъ, както е излѣзалъ Лазаръ отъ гласа на Спасителя. Да отржснемъ отъ себе си оковитѣ, които ни заставятъ да лежимъ въ тъмнината и праха; да отхвърлимъ тѣзи идоли, тѣзи грѣхове, наклоности и привички, които ни държатъ въ робството на разтлѣнието. Иисусъ е съкрушилъ въз-

китѣ на смъртта, щото тѣ да не би про-
 дължавали да ни свързватъ. Вързките на
 физическата смърть, която е изгубила сво-
 ята власть и своето оживо отъ когато
 Иисусъ съ своето възкресеніе стана на-
 чатѣкъ на умрелитѣ, и еди овръзките на
 духовната смърть, която е пострашна, за-
 щото тя би ни повлекла съ себѣ си въ
 вѣчната смърть. (Рим. Пал.) отъ ениже
 втѣ Първиятъ даръ и источникъ на всин-
 китѣ други дарования, които ма получилъ
 е чловѣческия родъ отъ воплощаваніето на
 Сина Божия, е еднѣ благодатъта тусинове-
 нието. Ни е всички поради прародителския
 ни грѣхъ, бѣхме, или сме, врагове Божии
 и чужди на небесното царство. Синатъ
 Божий, като стана чловѣкъ, съ своята
 смърть е разрушилъ прародителския грѣхъ
 и прѣмахна враждата, която съществува-
 ше между Бога и чловѣцитѣ — е примирилъ
 е чловѣка съ Бога и го е направилъ синъ
 и наслѣдникъ на вѣчното Свое царство:
 „защото врагове, като бѣхме, тако се при-
 мирихме съ Бога чрѣзь смъртьта на Си-
 на Му, колко повече сега, и примирени като
 сме, ще се избавимъ чрѣзь Неговия жи-
 вотъ“ (Рим. 5; 10). (На истина велика е та-
 зи благодатъ! Безъ нея не можемъ да по-
 лучимъ нито едно Божественно дарование,

НО ВТОИЖ ЕН ННД АТНН

а посрѣдствомъ нея всичко ни се дава. Но достатъчно ли е едничката тази благодать за нашето спасение? Да, достаточна е. Достатъчна е отъ страна на благодатъта: „по благодать сте спасени“ (Еф. 2; 8), учи св. Ап. Павелъ. Но при това ако не се присъедини и челоувѣческото искание, то благодатъта не ползува. Защото Богъ, Който подава благодатъта, казва: „Ако искате, и Ме послушате, ще ядете благо на земята; а ако ли не щете, нито Ме послушате, ще бждете изпоядени отъ ножъ“ (Ис. 1; 19, 20). Сжщиятъ Апостолъ, който учи: „по благодать сте спасени“, потвърдява, че „Богъ ще въздаде всѣкому спорѣдъ дѣлата му“ (Рим. 2; 6). И тѣй, дава ни се благодать, ако се присъедини и нашето искание, — тогава сме спасени. За благодатъта и добритѣ дѣла сжщиятъ Апостолъ пише така: „Яви се Божията благодать спасителната на всичкитѣ чѣловѣци, която ни учи да се отречемъ отъ нечестието и отъ свѣтовнитѣ похоти, и да живѣемъ цѣломждрено, и праведно, и благочестиво въ настоящия вѣкъ“ (Тит. 2; 11, 12). Отъ това се учимъ, че за нашето спасение сж потрѣбни добри дѣла и да ги вършимъ прѣзъ всичкитѣ дни на живота си.

Св. Иоанъ Богословъ за тази благодать се провиква, като казва: „Вижте, каква любовъ е далъ намъ Отецъ да се наречемъ и да сме чада Божий (1 Иоан. 3; 1.) Има ли нѣщо по-чудно отъ това, щото грѣшникътъ да стане чадо Божие? Божията любовъ къмъ челоуѣка е сторила това. Има ли нѣщо по прѣславно отъ това—да се наречемъ и да сме чада Божий? Славно е да бжде нѣкой чадо на земень царь, но несравнено по-славно е да бжде чадо Божие,—на небесния Царь. Тази честь, слава, достоинство, благородие и име несравнено прѣвъзхождатъ всичкитѣ титли на този свѣтъ. Слава на челоуѣколюбиваго Бога за това! Но възлюблений християнино, нека помнимъ, че отъ чадата се изисква, щото тѣ да бждатъ подобни на родителитѣ: „роденото отъ плътта, плътъ е; и роденото отъ духа, духъ е (Иоан. 3; 6). Трѣбва, прочее, безъ друго, и християнинътъ, като роденъ отъ Бога, да бжде подобенъ Богу. Той трѣбва да покаже на дѣло, че е чадо Божие: Богъ е светъ и християнътъ трѣба да е светъ; Богъ е праведенъ и благъ (Мат. 5; 45) да бждемъ и ние такива. Богъ ненавижда грѣха, и ние трѣбва да ненавиждаме всѣкой грѣхъ и да се

отвращаеме отъ него. Къмъ това ни съвѣтѣва св. Апостолъ, като казва: „бивайте подражатели Богу, като чада възлюбленни“ (Еф. 5; 1). Когато такива нрави покажемъ въ себе си, тогава сме истинни чада Божии и наслѣдници на всичките блага, обѣщани на чадата Божии чрѣзъ Христа Иисуса Господа нашего.

Ослѣпенитѣ и триокаяннитѣ идолопоклонци, подобни на които има твърдѣ много и у насъ, съ грѣховни дѣла извършвали своитѣ празници. Напримѣръ, празникътъ Венеринъ се извършвалъ съ плътоугодия и блудодѣяние. Бахусъ — съ пиянство, съ мръсно говорение, лудории. Нечестиви сж били тѣхнитѣ богове, нечестиви — и тѣхнитѣ празници. Но ние, християнитѣ, да не празнуваме съ ветъхъ квасъ, нито съ квасъ на злоба и на лукавство, но съ безквасни на искреностъ и на истина (1 Кор. 5; 8). Нашиятъ Богъ е светъ, и Неговитѣ празници сж свети.

Празникътъ на истинаго Бога не се състои само въ прѣставание отъ физическа работа, а — и въ невършение никакъвъ грѣхъ, както се казва: „никаква работа да не извършвате въ тѣхъ“ (Исх. 12; 16); освѣнъ колкото е потребно за храна за всяка душа, само това да се из-

върши“. Като прѣставаме отъ работа, нека прѣстанеме и отъ злоба: „както въ день да ходимъ благопристойно: не по кощунства и пиянство, не по блудодѣяние и похотливостъ, не по крамоли и зависти“ (Рим. 13; 13). Като оставиме тѣлеснитѣ работи, трѣбва да вършимъ духовни. А въ що се състоятъ духовнитѣ работи? Св. Апостолъ, като учи за това, казва: „А плодътъ на духътъ е любовь, радость миръ, дълготърпѣние, благодать, милосърдие, вѣра, кротость въздържание“ (Гал. 5; 22). Божието благоволение е, щото ние весело и тържественно да отпразднуваме празниците, както се казва: да се развеселишъ въ твоитѣ празници, ти и синъ ти и дъщеря ти, слугата ти, и слугинята ти, и левитинътъ, и пришлецътъ и сирачето и вдовицата, които сж въ твоитѣ градове“ (Вт. 16; 14). Но за какво веселие казва? За безгрѣшно, истинско, духовно; за радость и веселие, които произтичатъ отъ вършение на добри дѣла. Истинска радость съставлява: молението, славословието, псалмопѣнието тълкуванието на Св. Писание, четението на църковни книги, духовни бесѣди, пригледвание бѣднитѣ и други добродѣтелни дѣяния. Това съставлява истински и

Богоугоденъ празникъ; това съставлява благоуханната миризма на празника, за която Богъ е заповѣдалъ: „въ вашитѣ празници направете миризма на благоухание“ (Чис. 15; 3). „И да помнишъ, че ти си билъ робъ въ Египетската земя“ (Втор. 16; 12). Още повече ние, християнитѣ, трѣбва да се радваме на този празникъ, като се стараемъ съ дѣла на любовъ и милосърдие да докажемъ нашата благодарностъ къмъ Бога, Който е избавилъ насъ отъ много по-тежко робство отъ колкото Евреитѣ отъ Египетското. И по между насъ да се зарадватъ и сирачето, и вдовицата и плѣника, и странника; защото всички ние сме братия, изкупени, отъ тѣжкото плѣнение на смъртта, съ драгоцѣнната кръвъ на Иисуса Христа, Който е заповѣдалъ да се любимъ помежду си, както Той е възлюбилъ насъ; съ което да докажемъ, че дѣйствително сме Негови ученици. По този начинъ, братия, да се стараемъ да отпразднуваме този свѣтлоносенъ празникъ и другитѣ свети празници; като се разговаряме съ псалми, и пѣния, и пѣсни духовни, да пѣме и възпѣваме Господу въ сърцата си (Еф. 5; 19), щото отъ тѣзи врѣмenni празници да прѣми-

немъ въ всерадостния и безкраенъ праз-
дникъ въ царството на Господа нашего
Иисуса Христа.

II.

Доказателства за Христовото възкресение.

Възкресението на Господа нашего
Иисуса Христа, читателю, най-явно отъ
всичкитѣ други доказателства удостовѣр-
ява, че Той е Синъ Божий и Избавитель
на всичкия свѣтъ. Еврейтѣ, като неприми-
рими врагове Христови бившитѣ за Него
пророчества отдаватъ нѣкои за Иисуса
Навина, нѣкои за Соломона, други за
другого и пр. Свѣрхестественнитѣ чудеса,
които сж станали отъ зачатieto Христово
даже до смъртъта и погребението Му, по-
ставятъ наравно съ сторенитѣ отъ Мои-
сея, Илия и Елисея. А като нѣма какво
да кажатъ противъ Христовото въскресе-
ние отъ мъртвитѣ, нито да намѣратъ при-
мѣръ подобенъ на този, тѣ прибѣгнватъ
къмъ отричание, като ставатъ по-безчув-
ствени и отъ самитѣ камъни. За това
подкупили съ много сребро войницитѣ,
които пазили стража при Неговия гробъ
да разгласяватъ лъжливо. че ужъ Него-

витѣ ученици откраднали тѣлото Му. Господъ и Владѣтельтъ надъ всичко прѣдставилъ е прѣмногo доказателства за Своего възкресение-както Божественни, така и чeловѣчески. Но най-убѣдителното доказателство за това най-велико събитие, християнино, заключава въ себе си Св. Евангелие, което е написано отъ тѣзи, които сж чули, видѣли и рѣцѣтъ имъ сж похванали.—Словото на живота (1 Иоан. 11), което като вѣрваме, ще се удостоимъ съ блаженството при Побѣдителя на смърта.

Сега като оставимъ Евреитѣ, които тѣй звѣрски постѣпили съ Господа Иисуса Христа, нека се обърнемъ къмъ насъ, които се именуваме съ Неговото име-*християни*. Кой не е слушалъ почти на всѣкъдѣ по градове и села отричание и на най-главнитѣ принципи на християнството, между които най-главния е *Въскресението* на Иисуса Христа. Защото, ако Христосъ не е възкрѣсналъ, то праздна е нашата вѣра. И ако само въ този животъ се надѣваме на Христа, то сме най-окаяни отъ всичкитѣ чeловѣци (1 Кор. 15, 14, 19). Нека привѣдемъ тукъ нѣкои доказателства, които подтвърждаватъ факта за Христовото възкресение:

„Главнитѣ чудеса, за които се говори въ Св. Писание, сж сто и петъ, освѣнъ много други, за които се говори изобщо. Отъ тѣзи чудеса е явно, че ние имаме исторически и свѣрхестественъ Спаситель. Чудесата на Библията, въобще издържатъ правилата на Английския писателъ Лесли, изложени въ негово едно съчинение, които сж: 1) „Актътъ да бжде такъвъ, щото вънкашнитѣ чувства на человѣка — очитѣ и ушитѣ да можатъ да сждатъ за него. 2) Да бжде сторенъ публично—прѣдъ свѣта. 3) Не само публични паметници да сжществуватъ за възпоменание на дѣлото, но и нѣкое вънкашно дѣйствие да се извършва. 4) Такива паметници, дѣла и правила да бждатъ учредни и да почнуватъ отъ самото врѣме, когато дѣлото е станало.“ Иудейството съ своитѣ обряди и Христианството съ своитѣ тайнства сж такива факти, паметници и правила.

Най-забѣлжителното отъ всичкитѣ чудеса, е *възкресението на Исуса Христа*. Слѣдующитѣ факти относително това чудо не могатъ да не се припознаватъ както отъ вѣрующии, така и отъ невѣрующии:

1) Исусъ Христосъ често е прѣдсказвалъ обстоятелствата на Своята смъртъ както се казва отъ Иоан. 2; 19—21. Мат.

20; 18, 19. 2) Че Той дѣйствително умре и погребенъ биде четемъ въ Евангелието отъ Марка 15; 37, 44, 45 Иоан. 19; 33, 41 42 и др. 3) Че Той биде отнетъ отъ гроба слѣдъ като бѣ варденъ за да се покаже честността на стражаритѣ: Мат. 28 6—13 26 62—63. Сега има само три възможнони начини, по които би можело да се отнеме Тѣлото отъ гроба: 1) отъ Неговитѣ неприятелѣ, 2) отъ Неговитѣ приятели, 3) отъ Самаго Него, както бѣ Той Самъ прѣдсказалъ (Мат. 27; 63). 1) Ако е било отнето отъ Неговитѣ неприятелѣ, то тѣхната подбудителна причина трѣбва да е била да покажатъ тѣлото и чрѣзъ това да се възпротиваватъ на апостолитѣ и да ги осждатъ за измама къмъ тѣхния Учитель. Но тѣлото не се е показало отъ тѣхъ. 2) Ако—отъ Неговитѣ приятели, то не може да се каже съ каква цѣль тѣ биха сторили това. Защото мъртвото тѣло не би можело да докаже, че Христосъ е възкръсналъ отъ мъртвитѣ; но напротивъ, това би било силно и явно доказателство противъ тѣхъ. Дѣйствително Неговитѣ неприятелѣ прѣснали слухъ, че ужъ приятелитѣ Му „Го откраднали“ (Мат. 28; 11—15). Но когато се е изслѣдило събитието, тѣхниятъ слухъ се показалъ лъжливъ до тол-

козъ, щото Матей, който удостоверява за цѣлото събитие, не казва нито дума за да го опровергае. Ученицитѣ на Исуса Христа бѣха *малцина* и лишени отъ естествена дързость. Тѣ сж били смаяни и уплашени прѣдъ участъта на своя Учитель. За това, когато Го уловили, тѣ всички Го оставили и избѣгали. Петръ Го слѣдвалъ отъ далечъ, и когато го обвинявали, че и той билъ ученикъ, се отрече три пжти сърдито и съ клѣтви (Мат. 26; 56—58, 69 74). И когато бѣ разпнатъ при кръста, бѣха майка Му съ двѣ или три други жени и Иоанъ (Иоан. 19, 25, 26). Слѣдователно, не може да се заключава, че въ такава врѣме да биха се завзели на такава дѣло. Като особено тогава бѣ случая на великия празникъ — *Пасхата*, когато Иерусалимъ е билъ прѣпълненъ съ народъ. (Казватъ оше да е било въ врѣме на пълнолуние). Не е за вѣрвание, че една стража отъ шестдесетъ души биха заспали *изведнажъ*, особено когато сж били на *отворено мѣсто*. Ако сж били всички заспали, тѣ не би можели да свидѣлствувать за това, което се бѣ случило въ това врѣме, освѣнъ, че гробътъ се изпразнилъ по неизвѣстенъ на тѣхъ начинъ. Спящи свидѣтели! Тѣ не сж били

въ състояниендаузнаятъ, четъ тѣлото е би-
 ло откраднато; или ако е било откраднато
 отъ когото. И особено римски войници,
 които секога заспивали на стражата, не прѣ-
 мѣнно ежъ все умъртвявали. Слѣдователно,
 ако да бѣха заспали, тѣ не биха своевольно
 изповѣдали тѣ два; защото ако тѣхния слухъ
 би се повѣрвалъ, а началниците имъ би ги
 наказали, то тѣ не сторили това никога
 (Матѣ 28; 3; 12—15). Ако войниците бѣха
 справедливи въ вдумитѣ си, тѣ всекога
 слѣдъ това щѣха да укоряватъ апостолитѣ
 като измамници; но извѣстно е, тѣ никог
 не сторили това. 3) Слѣдователно, како
 тѣлото не е би можело да се отнеме от
 никакъ въ другъ начинъ, трѣбва да се е
 отнело прѣзъ *собствената Негова сила*,
 както прѣдварително бѣ въ прѣдказалъ
 (Иоаннѣ 10; 9 17, 18). О твѣеъ). А до въ
 Подостоверно доказателство за това
 велико чудо се съдържа въ слѣдующитѣ
 подробности: нѣдооо, о жъ нъ бъеъ нъ нъ о
 нъ нъ а) Имаше дванадесеть явления Хри-
 стови въ слѣдъкъ погребението. Му; отъ ко-
 итѣ о петъ нъ нъ първия о денъ, тѣ други петъ
 прѣди о възнесението. Му; и въ еднажъ на
 Савла при о брацанието ому и въ еднажъ на
 Иоана на о островъ Патмосъ (1 Кор. 15;
 5—9. Дѣян. 9; 5. Отк. 1; 9—18). Тѣзи

явления сж били въ различни часове на деня, на разни мѣста и въ единъ случай на повѣче отъ петъ стотини души. б) Той не имъ се яви мълчеливо, но говори и яде съ тѣхъ, показа имъ ржцѣтъ и нозѣтъ Си, остави да Го пипатъ, държа нѣколко дълги разговори съ тѣхъ, и найсетнѣ се възнесе на небето прѣдъ тѣхъ (Лук. 24; 13—51. Иоан. 20; 19—29, 21; 4—23. Дѣян. 1; 3—11). в) Свидѣтелитѣ, като сж били отъ неученитѣ и прѣзрѣни чловѣци, не били способни да измислятъ измама. г) Тѣ не сж били лековѣрни, но бавни да повѣрватъ въ възкресението на Учителя си. „Нѣкои се съмнѣваха“, за да не можемъ ние да се съмнѣваме (Мат. 28; 17. Иоан. 20; 25—29). д) Има твърдѣ забѣлжительно промѣнение въ разположението и повѣдението на ученицитѣ: като сж били най-страхливи, тѣ внезапно станали дързостни и неурашими. Тѣ смело проповѣдвали сжщия Иисуса, Когото малко по-прѣди бѣха оставили въ най-голѣмо утѣснение; и проповѣдвали въ съборищата на Иерусалимъ, дѣто бѣ разпнатъ само прѣди нѣколко деня (Мар. 16, 20. Дѣян. 2; 14. 9; 20 и пр.). Макарь Неговото разпятие да е било прѣсно прѣдъ тѣхнитѣ очи и имали причинѣ да очак-

ватъ и тѣ подобна участь, пакъ изповѣдватъ Неговото възкресение (Дѣян. 2; 22 36). е) Светото тайнство причащение биде установено като постоянно възпоменяване за Неговата смъртъ и празнуванието особено на Недѣлния день за възпоменяване на Неговото възкресение (Мат. 26; 26 и пр.; 1 Кор. 11; 23—36). Тѣзи спомени се установиха въ самото врѣме когато събитията, на които тѣ се отнасятъ се случиха, и сж се държели въ християнския свѣтъ отъ тогава на самъ и до днесъ като се съобразяватъ съ четиритѣ правила на Лесли за чудесата, за които се каза по-горѣ.

И така възкресението на Господа нашего доказва, най-неопрровержино за Неговата Божественна мисия (Рим. 1; 4). Спасителтъ често се отнасялъ на възкресението като на най-велико доказателство, че Той бѣ проведенъ отъ небето, и ученицитѣ Му често говорили за него, като за основание на тѣхната вѣра (Мар. 8; 31 Иоан. 2; 19—21. Дѣян. 17; 31. 1 Кор. 15; 20. 1 Пет. 1; 3). Най-послѣ, това велико събитие съдържа въ себе си доказателства и отъ пророчествата, които се изпълниха въ Него, (Псал. 16; 10. Иоан. 2; 19, 22. Дѣян. 2; 25—36).

Но, както се каза, най убѣдителното доказателство за това велико събитие заключава въ себе си Св. Евангелие, въ което ние, християнитѣ, сме длъжни да *върваме* повече отъ всѣко чловѣческо доказателство, за да се удостоимъ съ блаженството въ небесното царство при възкръсналия Господа нашего Иисуса Христа. Голѣма е, наистина, силата на вѣрата, чудни сж нейнитѣ произведения — безбройна е ползата отъ нея. Тя ни подарява безсмъртенъ животъ и вѣчно царство. „Като вѣрвате“, казва Св. Евангелие, да имате животъ въ Неговото име“ (Иоан. 20; 31); и „който повѣрва и се кръсти ще бжде спасенъ“ (Мар. 16; 16); и на друго мѣсто: „Повѣрвай въ Господа Иисуса Христа и ще се спасешъ ти и домътъ ти,“ (Дѣян. 16; 31).

Християнино, ние не сме видѣли съ тѣлеснитѣ си очи Иисуса Христа, не сме Го попипали, както Тома; а само сме слушали и слушаеме евангелското учение и повѣрвахме, че Той е Синъ Божий и Избавителъ на свѣта. Но Господъ ублажава особено тѣзи, които не сж видѣли и повѣрватъ, като казва: „Блажени сж които безъ да видятъ повѣруваха“ (Иоан. 20; 29). Блажени ли сме и ние,

- които не сме видѣли и повѣрвахме? Да, само ако нашата вѣра е вѣра дѣятелна, която дѣйствува съ любовь; вѣра, която спомага да се вършатъ добри дѣла, чрѣзъ която най-послѣ се усъвършенствуваме въ светостъта, безъ която никоѣ не може да види Бога (Евр. 12; 14). Вие имате вѣра, по Божия милость и благодать, православна, истинска; прочее, присъединете къмъ нея и Богоугодни дѣла, и така ще бждете дѣйствително блажени. Св. Апостолъ Павелъ съвѣтва, като казва: „Братия, което е истинно, което е честно, което е праведно, което чисто, което е любезно, което е доброхвално, ако има нѣкоя добродѣтель, и ако има нѣкоя похвала, това размишлявайте; и Богъ на мирътъ ще бжде съ васъ“ (Фил. 4; 8, 9), (Никиф.)

III.

Нашето бждже въскресение. Както не можемъ да забѣлѣжимъ, по какъвъ начинъ се пробуждаме отъ сънь и си отваряме затворенитѣ си чувства; така не можемъ да постигнемъ по какъвъ начинъ ще бжде възставанието на нашето тлѣнно тѣло. Какъ изгнилитѣ и въ прахъ вече прѣобърнати части на нашата плътъ

ще приематъ пакъ своя видъ, разсипани-
тѣ кости ще се събератъ; разпокъсанитѣ
жили пакъ ще се съшиятъ и всичкия
тѣлесенъ съставъ, както е билъ по-прѣ-
ди, ще се свърже и покрие съ кожа?
Всичко това оскѣдната наша мисль не е
въ състояние да разбере, макаръ безъ
съмнение очакваме възкресението на мър-
твитѣ. Нашето дѣло е да вѣрваме за то-
ва; а на Божието всемогъщество остава
да го произведе. За това великиятъ Апо-
столъ Павелъ и запрещава на чловѣка
да се вдава въ изпитвание на Божиитѣ
тайни. Той пише къмъ Коринтянитѣ: „Ще
рече нѣкой: Какъ ще възкръснатъ мър-
твитѣ? и съ какво тѣло ще дойдатъ?
Безумне, това което ти съешъ, ако не
умре, не се съживява; и това, което съ-
ешъ, не посѣвашъ тѣлото, което ще из-
никне, но голо зърно, каквото се случи,
пшенично или друго нѣкое. А Богъ му
дава тѣло, каквото си иска“ (1 Кор. 15;
35—38).

О, благословенъ този день, въ който
нашитѣ изтлѣнни тѣла, ще се съединатъ
съ своитѣ души, и заблистаятъ съ небес-
на слава! Какво прѣсвѣтло зрѣлище ще
бжде, когато слѣдъ дългия нощенъ сънъ

въ гробоветѣ, ще възстанемъ весели и радостни!

Възкръсналиятъ прѣди всичко ще се очудва на дрехата на новата своя плътъ. Той ще остави нея въ гроба обезобразена, изподрана, и внезапно ще види, че тя се обновила и блѣстяща съ всичката красота, до тогава нему неизвѣстна. Кждѣ сж, ще каже, сега болкитѣ, които мъчеха моето тѣло и въздишанията, които стѣсняваха моя духъ? Кждѣ е завистьта и гоненията, които ме застрашаваха съ погълщание? Отъ всичко това азъ виждамъ себе си сега свободенъ. Но това малко е още: ето моето тѣло изпуска отъ себе си свѣтли лъчи, въ съвѣстьта си чувствувамъ спокойствие, духътъ ми е радостенъ, моята мисль изпълнена съ просвѣщение за тѣзи нѣща, които, при всичкото мое по-прѣдишно любопитство, дълбоко сж били закрити отъ мене, и азъ, макаръ тогава да съмъ разсжждавалъ, както слѣпиятъ за боитѣ, пакъ считахъ себе си за мъдрецъ. Но и всичко, около мене ме възхищава; а прѣди всичко и повече отъ всичко Самъ Богъ, Който е бездна на съвършенството, въ която азъ съ удоволствие потъвамъ.

Въ възкресението на праведнитѣ нашитѣ тѣла вече не ще да подлежатъ на страститѣ, никакъ не ще страдатъ отъ болести, не ще бждатъ подвъргнати на дѣтински слабости на неприятната старостъ; но всѣкога ще бждатъ силни, здрави и въ пълна неповѣхнуваема красота. И тамъ, казвамъ, въ бждщия животъ, ще се докаже, че кждѣто нѣма грѣхъ, нѣма и болести.

Но не ще да възсияе видѣлината на небесната слава въ този, въ когото тукъ, прѣзъ всичкия си животъ, е билъ вмѣстилище на тъмнината. Небесното прѣображение се състои въ това, щото порасналитѣ тукъ плодове да узрѣятъ тамъ, въ райската градина. За просвѣщението на разума, което има да стане въ бждщия животъ, Писанието говоря, че ние ще видимъ Бога лице съ лице, както е Той (1 Иоан. 3; 2). Но за да би достигнали такава степенъ, потрѣбно е отъ тукъ да познаемъ Него и Неговото съвършнество, макаръ отчасти—както въ огледало (1 Кор. 13; 12). За бждащитѣ добрини Словото Божие казва, че на сърдцето на човѣка не е дождавало това, което Богъ е приготвилъ за тѣзи които Го любятъ“ (Кор. 2; 9). На християнинътъ, който се надѣва да до-

стигне това, трѣбва тукъ, до катъ е още въ тѣлото си, да прѣдвкуси онѣзи добрини, и да би казалъ съ Павла, „сега вече живѣя не азъ, но Христосъ живѣе въ мене“ (Гал. 2; 20). И „самъ Духътъ свидѣтельствува наедно съ нашия духъ, че ние сме чада Божий“ (Рим. 8; 16). Нека се погрижимъ, прочее, въ този животъ да се прѣобразимъ въ чистота и непорочность въ нравитѣ, за да се прѣобразимъ и въ бжджия животъ. Нека се възкачимъ първо на планината на добродѣтелитѣ, за да се удостоимъ да влѣземъ и на висотата на небесната слава.

IV.

Християнинътъ е синъ на вѣчността и наследникъ на небесното царство. Истинскиятъ Християнинъ всецѣло е обѣрнатъ къмъ небето. Той е синъ на небето, гражданинъ на двата свѣтове — на земния и небесния. Той е синъ на вѣчността, прѣдъ която сегашния животъ е като капката прѣдъ морето. Всички заповѣди и обѣщания на христинството сж отправени къмъ бжджия животъ, който не е втората половина на сегашния животъ, а е сжщественния, истинския животъ, къмъ който сегашния е само приготвление. Споредъ

това, ако нѣма възкресение, — нѣма и християнство. Ето отъ кждѣ получава своята важностъ въ християнството идеята за безсмъртието и отъ кждѣ се открива свещенното значение за фактическото ѝ потвърждение въ Лицето на Исуса Христа. „Защото ако мъртвитѣ не възкрѣснатъ, не е нито Христосъ възкрѣсналъ; ако Христосъ не е възкрѣсналъ, праздна е вашата вѣра“ (1 Кор. 15; 16, 17).

Истината за безсмъртието и възкресенето за християнина е несъмнѣнна, както и самия животъ. То е доказано като фактъ въ Лицето на възкрѣсналия Исуса Христа; проповѣдва се въ учението на Словото Божие, и се разкрива отъ дълбочината на мъдростъта въ писанията на великитѣ отци и учители на Църквата, които при поясняванието ѝ, се ползували освѣнъ отъ свидѣтелствата на Словото Божие, още и съ всичкитѣ пособия на челоуѣческия разумъ — съ всичкитѣ доводи на науката. Между другото, за по-голѣма нагледностъ и убѣдителностъ, тѣ сж прибѣгвали къмъ указванията на явленията въ видимата природа, които слушатъ за образци на безсмъртието и на нашето възкресение. — Нека привѣдемъ думитѣ на нѣкои отъ тѣхъ, които особено сж

се отличавали съ дълбокото си съзерцаване за това, какъ всичката природа внушава мисълта за бждщето възкресение.

Тертуалинъ е казалъ: „Макаръ да е дългъ на природата, макаръ за челоуѣка е опрѣдѣлено да умре; но безъ грѣха той никога не би знаелъ за смъртѣта. Душата е безсмъртна: защото тя е единична и нераздѣлима. Тя, като се намира въ постоянно движение и непрѣстанна дѣятелность, никога не може да се успокои, за това трѣбва да има участие въ вѣчния, безсмъртенъ животъ. И тъй непрѣменно по дѣйствиe на Божието всемогъщество, въ послѣдния день на свѣта (Иоан. 6; 54), тѣлата на всичкитѣ починали отъ вѣка челоуѣци ще възстанатъ отъ прѣстъта и на ново ще се съединятъ съ душитѣ, съ които нѣкога се одушевлявали. Ние тогава ще достигнемъ по-доброто положение, ще бждемъ облечени въ безсмъртие, което ще измѣни нашата природа. Ние ще помнимъ всичкия си прѣдишенъ животъ, защото не е възможно да благодариме и прославяваме Бога, ако не ще помнимъ за Неговитѣ благодѣяния“.

Маркъ Минтуций Феликсъ е казалъ: „Въ сжщность, кой е толкозъ безмисленъ, щото да би се осмѣлилъ да казва. че Богъ,

Който е можелъ първо да създаде чело-
вѣка, да не може и послѣ да го прѣсѣз-
даде? — челоуѣкътъ да не сжществува
подиръ смъртъта, както не е сжществу-
валъ до рождението си? Ако той е мо-
желъ да произлѣзне отъ нищо, то може
пакъ да се въсѣздаде сега изъ нѣщо.
Твърдѣ е мжчно да се даде битие на то-
ва, което не е сжществувало, отъ колкото
да се възобнови това, което вече сжще-
ствува. Кой може да мисли, че и за
Бога изчезнува нѣщо, както се скрива
отъ нашитѣ слаби очи? Всѣко тѣло
— да ли то се прѣобрѣща въ прахъ
или влага, въ пепель или пара, изчезнува
за насъ; но Богъ упазва неговитѣ эле-
менти. Поглѣднете, какъ всичката приро-
да, за наше утѣшение, внушава мисълъта
за бжджцето възкресение. Слънцето за-
лѣзва и отново се появява, звѣздитѣ се
скриватъ и пакъ се възвращатъ, цвѣто-
ветѣ повѣхнуватъ и се разцѣфнуватъ, дър-
весата слѣдъ зимата отъ ново прорастватъ,
сѣмената не произрастватъ, ако по-прѣди
не изгниятъ. Така и челоуѣческото тѣло
за извѣстно врѣме, както дървесата прѣзъ
зимата, скрива жизнената си сила подъ из-
мамливия видъ на мъртвостъта. Какво е това
нетърпѣливо желание, за да би оживѣло,

то когато още е зимата въ пълната си сила? Ние сжщо потрѣбно е да очакваме пролѣтѣта на нашето тѣло. Безъ съмнѣние, има твърдѣ мнозина, като съзнаватъ, че тѣ не сж заслужили за блаженство, не сж толкозъ убѣдени, че се унищожаватъ подиръ смъртѣта, колкото желаятъ това. Защото тѣмъ е по-приятно да се унищожатъ съвършено, отъ колкото да възкрѣснатъ за мжчение. Тѣхното заблуждение расте отъ тѣхното собствено нечестие въ живота и отъ дълготърпѣнието отъ страна на Бога. Но колкото повече Богъ бави Своя сждъ, толкозъ по-строга ще бжде осждението на нечестивитѣ“.

Пакъ Тертулианъ: „Нѣма нищо поестественно отъ съня, който служи за подържанне на нашитѣ сили. Но въ това естественно явление ние виждаме свидѣтелство за нашето безсмъртие и нашето бжджще състояние. Богъ прѣдставя на нашето зрѣние тѣлото, обзето отъ благодѣтелната сила на съня, проникнато отъ приятното чувство на покоя. Въ врѣме на съня тѣлото се намира въ неподвижно състояние, въ каквото е било до сегашния животъ и въ каквото ще бжде подиръ смъртѣта. То като че чака душата, като че или още не е живѣла въ него, или съ-

вършено го е оставила. Що се касае до самата душа, тя, види се, на друго мѣсто открива своята дѣятелность, скрива своето присѣствие, за да прѣдупѣдоми за своето бждѣще отсѣствие. Но и въ този прѣмеждутѣкъ тя не се прѣдава на бездѣйствие, не порабощава съ игото на сѣня своята безсмъртна природа, но се намира въ постоянно движение и дѣйствува безъ отдихъ. Тя пѣтува и по суша и по море; труди се, радва се, скърби, прави различие между позволеното и непозволеното, и съ това показува, че и безъ тѣлото може да извърши много, понеже има още органи, необходими за нейното дѣйствование. Събужданието ни отъ сѣнь не е ли образъ за възкресението? Какво още виждаме ние въ природата, която ни окръжава? Зима, лѣто, пролѣтъ и есенъ непрѣкъснато слѣдватъ едно слѣдъ друго съ своитѣ обикновенни влияния и произведения. На земята сѣ сжщитѣ закони, както и на небесата“.

Кирилъ Иерусалимски казва: „имай грижа за тѣлото си, християнино, и знай, че ти ще възкрѣснешъ отъ мъртвитѣ, за да прѣдстанешъ на сждѣ наедно съ своето тѣло. Когато се случи да чуешъ думи на невѣрие, като че това е невъзможно, то-

гава погледни на това, което е въ самаго тебе и около тебе. Помисли кждѣ си билъ ти прѣди сто и повече години? Отъ какво най-просто и най-малко вѣщество си достигналъ до такава цвѣтуща красота и такъвъ величественъ растъ? Този, Който ти е далъ битие отъ нищо, мигаръ не може да възтанови това което вече съществува, но е разложено? Този, Който всѣка година пробужда къмъ животъ посѣянното отъ насъ и умирающе сѣме, мигаръ насъ самитѣ, за които Той произраства сѣмето, не може да възтанови?...

V.

Св. Иоанъ Златоустъ *тържественно* се изразява: „Ангелитѣ ликуватъ сега съ насъ, Архангелитѣ се радватъ и Серафимитѣ празднуватъ съ насъ този празникъ. Макаръ ние да сме получили благодатъ отъ Владѣтеля, но веселието е общо у нихъ съ насъ, защото ако за единъ кающій се грѣшникъ бива радостъ на небето (Лук. 15; 7), толкозъ повече за спасението на вселената. Сега человѣцитѣ се съединили съ Ангелитѣ, и облечени съ тѣло, заедно съ безтѣлеснитѣ сили възнасятъ пѣснопѣния.—Сега е съкрушена властта на диявола; сега разрушенни сж оковитѣ

на смъртта; унищожена е побѣдата на ада; сега е своеврѣменно да се каже слѣдующето пророческо изречение: Дѣ ти смърте, жилото? дѣ ти, аде побѣдата“ (1 Кор 15; 55. Ос. 13; 14)? Сега нашиятъ Владика Христосъ е „съкрушилъ мѣднитѣ врата“ (Ис. 45; 2), и е поразилъ самото лице на смъртъта. Що казвамъ: лице? И самото нейно име е измѣнилъ; тя вече не се нарича смъртъ, а успокоение и сънъ. Виждашъ ли свѣтлата побѣда на възкресението? Чрѣзъ нея се доставени намъ безбройни добрини; чрѣзъ нея е разсѣяно бѣсовското обълщение; чрѣзъ нея ние се подсмиваме надъ смъртъта: чрѣзъ нея, облечени въ плѣтъ, можемъ да бждемъ нито най-малко по-ниски отъ безтѣлеснитѣ сщества само ако искаме. Днесъ се е извършила блѣскава побѣда; днесъ нашиятъ Господъ, като нанесе побѣда надъ смъртъта и диявола чрѣзъ възкресението, е отворилъ намъ пѣтъ къмъ спасение. И така нека всички се радваме, ликуваме и се веселиме! Когато виждамъ, че моятъ Начатъкъ (1 Кор. 15; 20) така е побѣдилъ смъртъта, то вече не се боя, вече не се страхувамъ отъ борбата и не гледамъ на своята немощъ, а си помислювамъ за неизречената сила на Тогози, Който е готовъ да ми помогне въ

борбата съ дявола. Защото Той, Който е побѣдилъ господството на смъртъта и уни-
 шожилъ всичката ѝ сила, какво не би сто-
 рилъ за образа, който е благоволилъ да
 приеме на Себе си, по Своето велико че-
 ловѣколюбие и въ този образъ да встѣпи
 въ борба съ дявола? — Днесъ по всич-
 ката вселѣна има радостъ и духовно веселие!
 Прѣдстави си, възлюбленне, величието
 на тази радостъ, когато и горнитѣ сили
 тържествуватъ наедно съ насъ. Но защо
 казвамъ, че нашитѣ съслужители не
 се срамуватъ да празнуватъ съ насъ?
 Самъ тѣхниятъ и нашъ Владика не се
 срамува да празнува наедно съ насъ. И
 що казвамъ: не се срамува? Той желае да
 празнува съ насъ. Отъ дѣ е извѣстно
 това? Слушай, какво е казалъ Той Самъ:
 „Съ желание пожелахъ да ямъ тази пасха
 съ васъ“ (Лук. 22; 15). Като Той е по-
 желалъ да яде пасха, то явно е, че и ще
 тържествува съ насъ за възкресението.
 Прочее, като виждашъ, че не само Анге-
 литѣ и съборътъ на всичкитѣ небесни
 сили, но и самъ Владиката на Ангелитѣ
 празнува наедно съ насъ, то какво още
 не ти достига за радостъ и какъвъ поводъ
 може да има още за скърбение? И така
 нека никой да не скърби поради своята

бѣдность, защото този празникъ е духовень; нека никой отъ богатитѣ да не се прѣвъзнася съ своето богатство, защото богатството ни най-малко не може да увеличи радостъта на този празникъ. Тукъ е една трапеза за богатия и бѣдния. Богатъ ли е нѣкой, той нищо не може да прибави на тази трапеза, бѣденъ ли е нѣкой, той при своята бѣдность никакъ не по-малко ще участвува отъ прѣдложенното на нея, защото това е Божественна благодать. Тукъ у всички е една надежда, както е казано: „Които въ Христа сте се кръстили, въ Христа сте се облѣкли“. (Гал. 3, 27) Тукъ се прѣдлага не нѣщо вещественно, но слушание на Божественни изречения, молитви отъ отцитѣ, благословение отъ свещеницитѣ, единомислие; миръ и съгласие, духовни дарования, духовна награда. Нека, прочее, празнуваме този най-великъ и свѣтълъ празникъ, въ който възкрѣсна Господъ! нека го празнуваме свѣтло и благочестиво, защото Господъ, като е възкрѣсналъ, заедно съ Себе си е възкрѣсилъ и вселената!

У насъ, православнитѣ християни, на този празникъ още отъ най-старо врѣме, отъ първитѣ дни на християнството съществува обичая: единъ изговаря: „Хри-

стось възкресе“! другия отговаря: „во истину възкресе“! Какво означава това, ако не изражение на прѣголъма радостъ! Да, радостъта поради Христовото възкресение е толкозъ велика, божественна, сладка, щото никога тя не се нарушава, ако би казвалъ нѣкой непрѣстанно: „Христось възкресе! Христось възкресе! Христось възкресе! всѣкой, който ще чуе, ще отговори: „во истину възкресе! во истину възкресе! во истину възкресе!“ И звѣрь ако би ми казалъ: „Христось възкресе“, то азъ и на него би отговорилъ: „во истину възкресе“. А какво би казали, ако нѣкой не ни каже днесъ: „Христось възкресе“, или не ни отговори на нашето къмъ него: Христось възкресе?

Нека свършимъ съ църковната пасхална пѣсенъ: „И ненавиждащимъ насъ простимъ вся воскресениемъ, и тако возопиемъ: Христось воскресе изъ мертвихъ, смъртию смъртъ поправъ и сущимъ во гробѣхъ животъ даровавъ“; т. е. заради възкресението нека простимъ на всички, които ни ненавиждатъ, и тогава да възпѣеме: Христось възкрѣсна изъ мъртвитѣ, като съ Своята смъртъ унищожи смъртъта, и даде животъ на онѣзи, които сж въ гробоветѣ. — Аминъ.

Христосъ въскръсна!

Ликувайте, братия, — днесъ се яви
Прѣдъ нашитѣ очи чудо надъ чудесата:
Спасението на свѣта се изсвърши —

Христосъ въскръсна!

* *

*

Пакъ се отвориха райскитѣ врата
И мракътъ на невѣрието изчезна;
Да прославимъ Спаса, като възпѣеме:

Христосъ въскръсна!

* *

*

И нека светото пѣснопѣние
Да се носи тихо въ небесната бездна
Дѣто ангелитѣ пѣятъ хваление:

Христосъ въскръсна!

(„Рус. пал.“)

Забѣлѣжка: Отъ продажбата на прѣдиду-
щата брошура. „Душеспасителни размисления за
страданията на Господа нашего Иисуса Христа“
(виждъ забѣлѣжката тамъ,) издадена отъ г-на Ив
Г. Чобановъ, се издава и настоящата.
